

שיעורים בספר הזוהר
על התורה והמועדים

חנוכה

והנה עלה זית טרף בפיה

מאת הרב יצחק לאווי

גליון י"ד – חנוכה תשפ"א

השיעור החדש השבוע הוקדש על ידי
ידידי הרה"ח ר' שמואל שלעזינגער שליט"א

לזכות את הרבים

לשמיעת וצפיה בשיעורים, וכן לשאר שיעורים וכתבים,
ולהרשמה לקבלת עדכונים שבועיים באימייל

yitzchoklowy.com

תוכן

6	מבוא לזוהר חנוכה
9	מאמר והנה עלה זית טרף בפיה
9	פרק א – רמז שליחת ושיבת היונה בדוד
9	א] אפילו בבריחת דוד היה קורא כעורב
10	ב] עורב רמז לדוד שבא מיהודה שערב ליוסף
10	ג] דוד הלך בהרים כעורב
10	ד] אפילו רשעי מלכי יהודה שבו בתשובה
10	ה] דוד תלה את שילוחו בחטאו ושב בתשובה
10	ו] דוד תלה את המגיפה בחטאו עד שהודיעו י"י שהוא על שאול
11	פרק ב - שליחת היונה ושיבתה רמז לשליחת ישראל בגלויות
11	א] שליחה ראשונה לגלות בבל ותשובתה
11	שליחה שניה לגלות יון
12	עלה זית רומז הערת רוח הכהנים
12	בכל גלות שבו בתשובה ונתקבלו חוץ מגלות רביעית
12	הקב"ה התעכב שבע שמיטות ושבע יובלות שמא ישובו
12	כל הגלויות יש להם קץ וגלות רביעית אין לה קץ אלא תשובה
13	כיצד ישובו כל ישראל כאחד?
13	די שרישי כנישתא או חדא כנישא יעשו תשובה
13	הקב"ה מחכה שישראל ישובו
14	מאמר תמינאה בהודאה
14	פרק א – ניגון הניצוח בנצח
14	הניגון השביעי הוא נצח א] ונקרא: א) נצח ישראל. ב) למנצח
14	ב] למנצח – נצח, והוא על השמינית - הוד
14	פרק ב – ניגון ההודאה בהוד

שיעורים בספר הזוהר על התורה – הרב יצחק לאווי | חנוכה תשפ"א | 4

- 14הניגון השמיני הוא הוד א] ונקרא הודו לה'.
- 14ב] נצח והוד הם ניסים ונקראים א"ז.
- 15ג] א"ז – נו"ה הם ח' ימי מילה, ואחריהם ברית יסוד שמגלה י' שהוא מלכות.
- 15ד] הוד השמיני הוא ח' ימי חנוכה.
- 15ה] חנוכה אחר כ"ד ימים כאותיות בשכמל"ו ועליה שורה כ"ה אותיות שמע ישראל בכ"ה בכסלו.
- 15ו] התיבה נחה בנצח - נח צדיק.
- 15ז] כאשר אין שומרים את הברית גוברים המים עד שמתגלה י' דמילה.
- 16ח] בפגם ירך יעקב פרח י' ונשאר עקב.
- 16ט] בהשלמת הסוכה נקרא יעקב שלם.
- 16י] יעקב הוא תפארת מבחוץ ומשה מבפנים והם נצח והוד.
- 16יא] יעקב הוא שלם בהתחברו בשכינה שהוא סוכה שלם הויה אדני.
- 17שיעור זוהר חנוכה: והנה עלה זית טרף בפיה.
- 17בקשת תמונת החנוכה מבראשית.
- 18נח נצטווה על כל בראשית.
- 19התיבה כהקפאת זרע של העולם.
- 19העופות מעבירים את הקול מן הגלוי אל ההעלם.
- 21העורב והיונה הם דרכי תשובה שונים.
- 23הגלויות הם ניסיונות לראות הקלו המים.
- 24התעוררות רוח הכהנים מצד עצמם.
- 26מקורות לימוד לחנוכה מזוהר וספרי קבלה.
- 26זוהר.
- 27קבלת ראשונים.
- 28בית יוסף.
- 28רמ"ק.

שיעורים בספר הזוהר על התורה – הרב יצחק לאווי | חנוכה תשפ"א | 5

אריז"ל 29

מבוא לזוהר חנוכה

כתב בספה"ק בני יששכר (מאמרי חודש כסלו טבת מאמר ב אות כא) :

וכן בזוה"ק לא תמצא מדברים מעניני נר חנוכה (רק פעם אחד (ח"א רלח, ב)) מוזכר שם נר חנוכה דרך העברה בעלמא וכן בתיקון"ז (כט, א) אי"ה אביא דבריהם להלן (אות כ"ד)), והוא מטעם הנ"ל שהוא מן בחינת אור הגנוז, וקראו לימים האלה חנוכה שהוא חינוך לגאולה העתידה שיתגלה האור הגנוז, וכל ימי עניינו ומרודינו משנפסקה הנבואה האיר הש"י לנו הארת אור הגנוז בתורה על ידי מצות נר חנוכה, וכבר ידעת שהאור הגנוז מביטין בו מסוף העולם ועד סופו (חגיגה יב, א). והארת נר חנוכה היא הארה מן האור ההוא במעט קט, ועל ידה אנחנו יכולין להביט בתורה אשר האור גנוז בה, הבן, והנה לבעבור זה הדורות שהן סמוכין לגאולה התחילו חכמי הדור לדבר מעניני המצוה הזאת מה שלא שיערו הראשונים,

דבריו חיים וקיימים מנחמים מבטאים לנו אופן הסתכלות בתורה שהיא חדשה ומתחדשת בכל עת וכי אין ללמוד את התורה כולה בדרך ירידת הדורות כאילו שורש הכל בדורות קודמים ואנחנו אין אנו אלא חוזרים על צל דבריהם. אלא אדרבה החינוך המשיחי הוא שהדברים שלא היו מגולים וידועים בתורה בדורות קודמים הולכים ומתגלים ומתבררים יותר ויותר כסדר התגלות החכמה שלב אחרי שלב עד לידיעה השלימה התכליתית. (וכבר הארכנו במאמרי ירידת הדורות להביא ראיה לזה מדברי ראשונים ומדברי הבעש"ט ותלמידיו ומדברי הלשם שבו ואחלמה כיצד חכמת התורה הולכת ומשתכללת בכל עת. והאמת שאין צריך לזה ראיה מן המקורות הקודמים כי היא הנותנת וכל שיפקח עיניו יראה שהדבר כך הוא).

אך אם לדין יש תשובה. כי ספר הזוהר מסודר הוא על סדר פרשיות התורה. ואינה מסודרת על סדר המועדים שנוכל להראות חיסרון מועד החנוכה. אלא שכל המועדים נזכרו בתורה ולכן כאשר תחפש בתורה בפרשיות אמור ופנחס וכו' נמצא דברי הזוהר עוסקים בסוד אותם המועדים. אך מצוות החנוכה שאין לה עיקר מן התורה כיצד תמצא בספר הזוהר. (ואמנם ידעתי כי זה גופא בכלל כוונת הרב שבתורה עצמה אין חנוכה מפורשת כי לפי דרך האמת אין חנוכה חידוש אלא גילוי כלומר דבר שהיה אמת

שיעורים בספר הזוהר על התורה – הרב יצחק לאווי | חנוכה תשפ"א | 7

לעולמים ונתגלה בדורות אחרונים. כפי שאין אומרים על שום חכמה אמיתית שהתחדשה בזמן מן הזמנים אלא שהתגלתה. וככל שיש בכל מצוה ומועד ואף מנהג דרבנן שורש חכמה וודאי היתה שם מבראשית ואם כן היתה ראויה להימצא בתורה מבראשית אלא שנגנו ודוק היטב)

הן אמת שהיה יכול להימצא בדרך דרשת התורה מענין לענין, וכפי שסידרו בתלמוד בבלי את דיני חנוכה אגב גררא של דיני הדלקת נר שבת. אכתי אין זה ראייה שהעלימו את זה בכוונה. ואיפכא מצינו שאגב גררא הזכירו את ענין חנוכה. (והלום ראיתי בשם הג"ר שלמה פיישר דמהאי טעמא לא נסדרו הלכות חנוכה בתלמוד ירושלמי לפי שהירושלמי אין דרכו להיגרר מענין לענין כסדר הבבלי ולקבוע סוגיות שלמות שאינם שייכים לפירוש המשנה. ואע"פ שהזוהר מדרשי מאד ונמשך מענין לענין הרואה היטב יראה שהוא תמיד עומד לפרש את הנושא שהתחיל בה ואינו קובע פרשיות שלמות שלא במקומם)

יתירה מכך התגלה לנו כאשר חיפשנו ובדקנו (ונעזרנו בכלי הדעת המופלאים שהתחדשו בדורנו המאמצים את הגברת הדעת כפי הסדר שביאר הרב לחנך את הידע המשיחי) כי יש להוסיף על שני המאמרים שהזכיר הרב כהנה וכהנה. ועוד כפלים ויותר מכך מאמרים נמצאו העוסקים ישירות בסוד החנוכה ובסוד המכבים ובסוד גאולתנו. (לך נא ראה בסוף הגליון שסידרתי כל מראי מקומות שמצאתי בספר הזוהר וגם לרבות דברי רמ"ק ושאר מקובלים העומדים על סודו) עד שאפשר לומר כי בדורות אחרונים נגלה לנו לא דיבור המצוה הזאת בלבד אלא נגלה הוא דיבור המצוה הזאת בתוך דברי הזוהר עצמו. כסדר כל גילויי התורה שהם מראים עצמם מפורשים בתוך המקורות הקדומים להם.

וכי ירחיב הויה את חיפושנו אחר שורשי החנוכה בזוהר, נמצא כי מפתח אחד דרכיה מתפצלות לשנים ואותם השניים הם ארבע והם שמונה עד שנגלגל עלינו את כל התורה כולה בדרך הזאת. דרך משל נעמוד על סוד המנורה שהוא סוד הדלקתה בבית המקדש שהוא מרכז כל היצירה ורמז כל המרכבה וכבר כללנו את העולם כולו בלב מצוה אחת של המנורה, אשר דרש הזוהר הרבה בסודה. או כלך לדרך זה והתחל לדרוש בענין האור שהוא השורה במנורה ושאל מהו העדות לבאי עולם בכך והם באי עולם שחידש בטובו והתקין מאורות והם

מאורות הגדולים אשר המארה עליהם הוא ארבעה מלכויות הסובבות את השושנה העליונה והוא עצמו סוד ירך יעקב שנגע בו המלאך וכבר ידעת את סוד הכל באור אחד.

לפיכך אם אמרנו לקבץ את כל דברי הזוהר המרחיבים לנו את סוד החנוכה נצטרף להעתיק את כל הספר ולא יהיה בזה די. וכן לכל מצוה ומצוה. אין לנו אלא להורות את הפתחים שבהם נפתח השער אל כלל סוד האמת על ידי נר חנוכה וממילא ייכנס המשכיל בתוך הפתחים האלה ויגל ליבו כאשר ימצא לו מסייעים הרבה ללכת בכל דרכיו. מנקודה הזאת אפשר לומר אל תקרי אין הזוהר עוסק בחנוכה אלא קרי: אין הזוהר עוסק אלא בחנוכה.

בפעם הזאת עמדנו על שורש פסוק אחד שבו העמיד הזוהר את גאולת חנוכה. והוא פסוק ותבוא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה וידע נח כי קלו המים מעל הארץ. היה מקום למעיין לומר מתוך המאמר הראשון שנלמד שאין זה אלא רמז קטן בתוך דרוש גדול שבו נזכר גאולת החשמונאים בקיצור. אך כאשר קראנו בספר מפורש ושום שכל נדלקנו כי יונה זו ועלה זית בפיה אינה אלא דמות המלך המשיח בעיני הזוהר ובחיפושם אחר היונה הזאת התגרשו חברייה קדושה של הזוהר ודלקו אחריה בכל דילוגי מסעותיה עד שמצאו את עלה הבשורה טרף בפיה וידעו. וכאשר נדרוף אנחנו אחרי סוף הדרוש בספר הזוהר נמצא שם תמיד את המלאך הגואל קול צמח איש צמח שמו הוא דוד בעצמו. (הרי לך כי דבר חינוך החנוכה אל הגאולה הוא דבר מפורש בכל דרושי ספר הזוהר והתיקונים ואינו דבר שהמציאו תלמידי הבעש"ט ודי בזה).

מאמר והנה עלה זית טרף בפיה

מדרש הנעלם פרשת נח

זוהר חדש מרגליות דף כ"ג טור ב' – טור ג'.

זוהר חדש מתוק מדבש דף כ"ט, ב – ל. א (עמ' תס"א – תס"ז)

[וישלח את הערב ויצא ושוב עד יבשת המים מעל הארץ.

וישלח את היונה מאתו לראות הקלו המים מעל פני האדמה.

ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה ותשב אליו אל התבה כי מים על פני כל הארץ וישלח ידו ויקחה ויבא אתה אליו אל התבה.

ויחל עוד שבעת ימים אחרים ויסף שלח את היונה מן התבה.

ותבא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה וידע נח כי קלו המים מעל הארץ.

ויחל עוד שבעת ימים אחרים וישלח את היונה ולא יספה שוב אליו עוד.
(בראשית ח, ז' – י"ב)

פרק א – רמז שליחת ושיבת היונה בדוד

רבי פנחס פתח בכנסת ישראל כנגד הקדוש ברוך הוא. וישלח את העורב.

א] אפילו בבריחת דוד היה קורא כעורב

דאמר רבי פנחס, כתיב (שמואל ב ט"ו, י"ד) ויאמר דוד כו' קומו ונברחה כי לא תהיה לנו תקומה מפני אבשלום. ואע"פ שברח מאי כתיב ביה (תהלים ג, א) מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו. ואף על פי שהיה בורח ונגרש ממלכותו לא מנע עצמו מלומר שירה לפני הקב"ה ולהתחנן לפניו (עי' ברכות ז, ב קינה לדוד מיבעי ליה ומובא בזוהר חלק א קנא, ב). וישלח את העורב - זהו דוד שהיה קורא תמיד כעורב.

ב] עורב רמז לדוד שבא מיהודה שערב ליוסף

דבר אחר: העורב - שבא מיהודה שנקרא עורב, שנאמר (בראשית מ"ג, ט) **אנכי אערבנו. עורב - ערב כתיב בלא וא"ו.**

ג] דוד הלך בהרים כעורב

אמר רבי פנחס: למה נקרא שמו עורב? שהיה הולך בהרים כעורב. והיינו דאמר לשאול (שמואל א כ"ו, ב) **כאשר ירדוף הקורא בהרים.** אמר לו שמתני להיות כקורא בהרים. כתיב הכא **קורא** וכתוב התם (תהלים קמ"ז, ט) **לבני עורב אשר יקראו.**

ד] אפילו רשעי מלכי יהודה שבו בתשובה

ואמר רבי פנחס: בא וראה מה בין מלכי יהודה למלכי ישראל. שלח הקב"ה לדוד וגרשהו ממלכותו ומיד שב בתשובה לפני הקב"ה. ואל תתמה על זה ואפילו מנשה מלך יהודה שהיה רשע מיד שב בתשובה לפני הקב"ה ולקח אומנות אבותיו ושב למלכותו (במסופר בדברי הימים ב כ"ג י"ב - י"ג. ובסנהדרין קב, ב - קג, א). (ר' פנחס לא סיים כיצד רואים שמלכי ישראל לא שבו בתשובה ועי' סנהדרין קא, ב שירבעם לא רצה לחזור בו - פ').

ה] דוד תלה את שילוחו בחטאו ושב בתשובה

וזהו שבא הכתוב להורות וישלח את העורב, זה דוד שהיה קורא תמיד כעורב ושלחהו הקב"ה ממלכותו והוציאו מביתו. ומה כתיב ביה. **ויצא יצוא ושוב,** דכתיב (שמואל ב ט"ו, ל) **ודוד עולה במעלה הזיתים וראש לו חפוי.** היה יוצא ושב בתשובה ומתודה על חטאתיו ומבקש רחמים עליהם וידע כי חטאותיו עשו לו שנשלח ממלכותו ונגרש.

ו] דוד תלה את המגיפה בחטאו עד שהודיעו י"י שהוא על שאול

ובכל דבר ודבר דחטאה גרים במלכותו או בישראל היה תולה הדבר בו והוה ידע דהוא היה גרים. **עד יבשת המים - השיבוהו לא עליך הדבר אלא על שאול ועל בית הדמים.**

תא חזי דכתיב (שמואל ב כ"א, א) ויהי רעב בימי דוד שלש שנים שנה אחר שנה ויבקש דוד את פני יי' דסבר דהוא הוה גרים (כמ"ש יבמות עח, ב אמר אין הדבר תלוי אלא בי, ועיי"ש). אמר ליה הקב"ה לא עליך זו אלא על שאול. עד יבשת המים היה תולה הכל בעצמו ומיד היה שב בתשובה. ואז לא הוצרך לחזור בתשובה שהדבר לא בא בשבילו, הדא הוא דכתיב ויצא ושוב עד יבשת המים - דאזי לא היה הדבר תלוי בו.

פרק ב – שליחת היונה ושיבתה רמז לשליחת ישראל בגלויות

[א] שליחה ראשונה לגלות בבל ותשובתה

אמר רבי פנחס: רצה הקב"ה לנסות את ישראל ושלחם לבבל שנאמר וישלח את היונה מאתו, זו כנסת ישראל (כמ"ש סנהדרין צה, א כנסת ישראל ליונה נמשלה).

ראה מה כתיב בה: ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה - שהכביד עולה מלך בבל ברעב ובצמא ובהריגת צדיקים הרבה.

ומשום כובד עולה, ותשב אליו אל התיבה - וחזרה בתשובה וקבלה.

שליחה שניה לגלות יון

חטאה כנסת ישראל כמתחלה והוסיף להגלותה, שנאמר ויוסף שלח את היונה מן התיבה, בגלות אחרת של יון. דאמר רבי יהודה" גלות יון אחשיך פניהון דישראל כשולי קדרה (עי' בראשית רבה ב, ב ר' שמעון בר לקיש פתר קרא בגלויות... וחושך זה יון שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזירותיהם. וכן בראשית רבה מד, יז חשכה זה יון).

ומרוב צערה ודוחקה מה כתיב בה. ותבא אליו היונה לעת ערב. מה לעת ערב? דלא הוה נהירא להון שעתא דרווחא כמא דהוה עביד בקדמיתא.

ואתקטלי צדיקייא ואתחשך יממא ואעריב להן שמשא ולא יכלין למיקם מן קדם דוחקא סגיאה דהוי עליהון, שנאמר (ירמיהו ו, ד) אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב. כי פנה היום - אלו הן צדיקייא המאירים את העולם כשמש. כי ינטו צללי ערב - שנשאר כעוללות בציר (מיכה ז, א אללי לי כי הייתי כאספי

קיץ כעללת בציר אין אשכול לאכול בכורה אותה נפשי, וזהו לעת ערב - ולא כזמן דנהירין להון צדיקיא כשמשא.

עלה זית רומז הערת רוח הכהנים

והנה עלה זית טרף בפיה - לולי שהעיר הקב"ה רוח הכהנים שהיו מדליקין נרות בשמן זית אזי אבדה פליטת יהודה מן העולם (לשון פליטת יהודה בישיעהו לז, לא ומלכים ב יט, ל - ו"יספה פליטת בית יהודה הנשארה שרש למטה ועשה פרי למעלה").

בכל גלות שבו בתשובה ונתקבלו חוץ מגלות רביעית

ובכל פעם ופעם שבה בתשובה ונתקבלה.

אמר רבי פנחס חוץ מן גלותא רביעאה דעדיין לא שבה והכל תלוי בתשובה.

הקב"ה התעכב שבע שמיטות ושבע יובלות שמא ישובו

ואמר רבי פנחס אין לך בכל פעם ופעם שלא התעכב הקב"ה גזר דינא של כנסת ישראל שבע שמיטין ושבע יובלות שמא תחזור בתשובה (עי' רש"י במדבר כ"ו, לה שחישב שהיה חורבן ראשון אחר שלש מאות ותשעים שנות חטא שביטלו את השמיטה), הדא הוא דכתיב ויחל עוד שבעת ימים אחרים, בר מן קדמאי.

וישלח את היונה - בגלות אדום. ולא יספה שוב אליו עוד - דעד היום לא חזרה בתשובה ולא העירה רוחה.

דאמר רבי פנחס: אלמלי חזרה בתשובה לא נשתיירה בגלות יומא חד.

כל הגלויות יש להם קץ וגלות רביעית אין לה קץ אלא תשובה

רבי אליעזר אומר: כל הגלויות שגלתה כנסת ישראל נתן לה הקב"ה זמן וקץ ונתעוררה תמיד בתשובה, וגלות האחרון אין לו קץ וזמן אלא הכל תלוי בתשובה, שנאמר (דברים ל, ב) ושבת עד יי' אלהיך ושמעת בקולו, וכתיב (דברים ל, ד) אם יהיה נדחק בקצה השמים משם יקבצך יי' אלהיך ומשם יקחך.

כיצד ישובו כל ישראל כאחד?

אמר ליה רבי עקיבא: אם כן היאך יהא דא להתעוררא כולהון כחדא בתשובה מאן דהוי בסייפי שמיא ומאן דהוא בסייפי ארעא היך יתחברון כחדא למעבד תשובה.

די שרישי כנישתא או חדא כנישא יעשו תשובה

אמר לו רבי אליעזר: חייך, דאי יחזרון רישי כנישתא, או חדא כנישתא, בזכותם יתכנס כל גלותא. דקב"ה איסתכי תדירא אימתי יחזרון ויעבד להון טבא דכתיב (ישעיה ל, י"ח) ולכן יחכה יי' לחננכם ולכן ירום לרחמכם - מחכה תמיד אימתי יעשו תשובה.

הקב"ה מחכה שישראל ישובו

אמר רבי יוסי איתא הא כהא דאמר רבי פנחס דכתיב ולא יספה שוב אליו עוד. לא נאמר ולא יסף שוב אליה אלא היא לא יספה שוב אליו, מכלל דהוא מזומן ומחכה אימתי תשוב.

מקורת ומפרשים

שורש הדלקת המנורה בשמן זית בעלה זית של היונה – ויקרא רבה לא, י, שיר השירים רבה ד, א-ב, א ט"ו ד. תנחומא תצוה ה ה

עי' תיקוני זוהר רמק חלק ה עמ 283

ועי' עוד זוהר ינוקא

שיבת היונה והעורב רמז לתשובה - מדרשי פילון ת, יא והערות שם

עקידת יצחק יג ד

שילוחי היונה והעורב נגד הגלויות - מדרש אגדה בראשית ח: ט, יא, יב

היונה ושילוחה גלות וגאולה – זוהר חדש כי תבא (ועי' דברינו שם) תיקוני זוהר הקדמה.

עלה זית ורמזי שילוח היונה והעורב בזוהר – זוהר שלח קסה, א. תיקוני זוהר תיקון כ"א מה, ב. תיקון כ"א דף נח, ב. מדרש הנעלם זו"ח נח לה, ב

מאמר תמינאה בהודאה

תיקוני זוהר תיקון י"ג דף כ"ח ע"ב

פרק א – ניגון הניצוח בנצח

הניגון השביעי הוא נצח

[א] ונקרא: א) נצח ישראל. ב) למנצח

שביעאה - בנצוח, דאיהו נצח ישראל. ועליה אתמר (שמואל א' ט"ו, י"ח) וגם נצח ישראל לא ישקר.

ועליה אתמר (תהלים כ"ב, א) למנצח על אילת השחר.

[ב] למנצח – נצח, והוא על השמינית – הוד

למנצח על השמינית - מאן שמינית? הוד, ואיהו נצח עליה.

פרק ב – ניגון ההודאה בהוד

הניגון השמיני הוא הוד

[א] ונקרא הודו לה'

תמינאה - בהודאה, וביה הוה משבח דוד (תהלים קל"ז, א) הודו לה', ודא הוד ודאי.

[ב] נצח והוד הם ניסים ונקראים א"ז

למנצח הודו - בהון רמיזין נצח והוד, ואינון נסין.

וביה שבת משה אז, הדא הוא דכתיב (שמות ט"ז, א) אז ישיר משה, בגין דאיהו (במדבר כז, כ ונתת מהודך עליו) הוד דדיהיב למשה, (ישעיה נ"ח, ט). אז תקרא וה' יענה.

ג] א"ז – נו"ה הם ח' ימי מילה, ואחריהם ברית יסוד שמגלה י' שהוא מלכות

ואיננו תמניא יומין דמילה, ובתריה ברית דאיהו יסוד צדיקא דעלמא, וביה אתגליא י' דמילה, עשיראה לעשר ספירן.

ד] הוד השמיני הוא ח' ימי חנוכה

ואיהו הוד תמניא יומי דחנוכה.

ה] חנוכה אחר כ"ד ימים כאותיות בשכמל"ו

ועליה שורה כ"ה אותיות שמע ישראל בכ"ה בכסלו

לארבעה ועשרין יומין, דאינון ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

ומיד ד(בראשית ת, י"א) עלה זית טרף בפיה, שריא כ"ה על ישראל בכ"ה בכסלו, ואלין אינון כ"ה אתוון דיהודא, דאינון (דברים ו, ד) שמע ישראל וגו'.

ודא איהו חנוכה - חנו"ו כ"ה:

ו] התיבה נחה בנצח – נח צדיק

אבל נצח אתמר ביה, (בראשית ת, ד) ותנת התיבה בחדש השביעי, בגין דנצח ביה רמזו נח צדיק.

ז] כאשר אין שומרים את הברית גוברים המים עד שמתגלה י' דמילה

וביה (בראשית ז, ט) והמים גברו מאד, כד לא נטרין ישראל ברית מילה מתגברין אומין דעלמא, דאינון (תהלים קכ"ד, ה) המים הזדונים.

וכד נטרין ליה אתמר בהון (בראשית ת, ה) והמים היו הלוך וחסור, עד החדש העשירי - דא ז' דמילה, דאיהי מלכות, עשיראה לעשר ספירן.

ח] בפגם ירך יעקב פרח י' ונשאר עקב

ויעקב בההיא ירכא אתמר ביה (בראשית ל"ב, ל"א) והוא צולע על ירכו, דפרח מניה י', ואשתאר עקב. ורזא דמלה (בראשית ג, ט"ו) הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב.

ט] בהשלמת הסוכה נקרא יעקב שלם

כד אשתלימת סוכה בירך דילה, אתמר ביעקב (בראשית ל"ג, י"ח) ויבא יעקב שלם.

י] יעקב הוא תפארת מבחוץ ומשה מבפנים והם נצח והוד

ויעקב ודאי איהו דיוקנא דעמודא דאמצעייתא מסטרא דלבר, והא משה תמן הוה? אלא מסטרא דלגאו הוה, דא מגופא, ודא מנשמתא. ובגין דא תרין ירכין דעמודא דאמצעייתא (שלים) אינון נצח והוד.

י] יעקב הוא שלם בהתחברו בשכינה

שהוא סוכה שלם הויה אדני

ומתי יהיה עמודא דאמצעייתא שלים? כד אתחבר בשכינתא.

הדא הוא דכתיב (בראשית ל"ג, י"ז) ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית.

הדא הוא דכתיב (בראשית ב, כ"ב) ויבן י"י אלקי"ם את הצלע.

בההוא זמנא דאתחבר עמה ויבא יעקב שלם, בההוא זמנא תהא סוכה שלימתא כ"ו ה"ס יאקדונק"י.

שיעור זוהר חנוכה: והנה עלה זית טרף בפיא

בקשת תמונת החנוכה מבראשית

[א] כל בקשת הרזו הוא בקשת ידיעת הדברים משורשם הראשון. כל פרשה שאנחנו פותחים בזוהרו אין אנחנו מבקשים להבין את המאוחר לאותו פרשה ולדעת פירושי מילותיו משפטיו ועניינו אלא מבקשים אנחנו את תמונת אותו הפרשה בשורשה. לשם כך משתמשים אנחנו הרבה בציורים ודימויים לקוחים מפרשיות אחרות בבחינת הפתיחה המדרשית שעל ידי כן נשיג את ציור הפרשה בבחינת 'תא חזי' וכך נעמוד על השתלשלותה דרך הלבושים השונים עד שנעמדה כמו לבוש אותו הפרשה שהיא מתאכסנת שם היום.

[ב] בחנוכה אין לנו מקרא לסמוך עליו ולפרשו. חייבים אנחנו בהכרח להתחיל מן הראשית ולא לפרש אותו. לראות אם נזכה להיזכר באותם שורשי הראשית שממנו נובע אף החנוכה. נחזור אל ספר בראשית אל פרשת בראשית אל מילת בראשית כאשר חזר תיקוני זוהר ודרש את הסוד כולה בשבעים פנים ממילת בראשית. ושם תיקון י"ג דרש בראשית תמן אשרי הוא התחלת ספר תהלים שנאמר בעשרה מיני הילולים וראשון מהם אשרי, שהוא הכתר. שני לו מבראשית אשרי הוא שיר שהוא החכמה, שלישית שר דוד בברכה שהוא הבינה, רביעית במזמור שהוא החסד, חמישית בניגון שהוא הגבורה' שישיית בהילול שהוא התפארת' שביעית בניצוח שהוא הנצח' שמינית בהודאה שהוא ההוד, תשיעית ברנה שהוא היסוד, עשירית בתפלה שהיא המלכות.

[ג] אם כן עלינו לשלשל את מעשה המנורה עד לסוד מעשה בראשית, שנבראה בעשרה מאמרות כנגד עשרה הילולים הללו, ולדעת באיזה מהם נתלה מעשה חנוכה ניסו ניצחוננו והמנורה שלו. אמנם הזוהר מדלג כאן (ובכל המקומות שנמצאו לי) על שורש מעשה בראשית עצמם והולך אל פרשתו של נח. וטעמא בעי. (אמנם מדרש פסיקתא שילשל את החנוכה עד לחונכת שמים וארץ, וראשונים שילשלו אותו עד לאור הראשון

שנברא ביום הראשון כידוע. ולא מצאתי רמז לזה כעת בזוהר ואולי יימצא עכ"פ יש להסביר מאמר זה והדומים לו התולים את שורש חנוכה במעשה המבול).

נח נצטווה על כל בראשית

ד] בפרשת בראשית עוד היה הכל מובן מתוך עצמו ולא היה התנגדות לנצח אותו. גם כאשר מדברים אנחנו אודות חושך אין החושך הזה אקטיבי אלא פאסיבי. שורש לחושך ותהו ובהו שיבואו, אבל עדיין הכל טוב מאד וברור. בפרשת נח הגיע תהו ובהו של העולם לידי ביטוי אקטיבי, הוחזר העולם לתהו ובהו בוטלו הגבלות השמים והארץ נפתחו מעינות תהום וארובות השמים גם עוף השמים לא מצא את דרכו. (והארקנו בפרשת נח). נמצא נח בתוך התיבה בחושך, כמו שאמרו בזמן המבול לא שימשו המאורות, חזר העולם לתהו ובהו וחושך, מבקשת את 'ויהי אור' של יום הראשון של בראשית ולא באה.

ה] נצטווה נח 'צהר תעשה לתיבה', ונחלקו הפירושים אם היא אבן טובה מאירה למאן דאמר לא שימשו המאורות או חלון להכניס את אור החמה למאן דאמר שימשו. בין כך ובין כך הרי נצטווה נח כאן במה שפעל הויה בששת ימי בראשית. תחת 'ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור' – 'ויאמר אלהים לנח צהר תעשה לתיבה'. והא אוקמוה שכל דבר שהיה במעשה בראשית מצד ה' הותחל להיות בנח מצד המצווה על האדם. אף בנין העולם עצמו נמסר לנח שיבנה תיבה שגג שלה הוא כמו הרקיע שמבדיל בין מים למים ודפנותיו כמו הבדלת היבשה מן הים ובתוך גגה צהר כמאורות שנתן ה' ברקיע השמים והכניס נח לתוך התיבה את כל החי כאשר הכניס ה' לעולמו את כל החי ביום החמישי ויום השישי.

ו] דומה מעשה תיבת נח למעשה המשכן. בשניהם נאמרו לאדם מידות מדויקות שבהם יבנה את העולם. ושניהם מתכלים בהדלקת האור בתוכם. ואל אמה 'תכלינה' מלמעלה היינו כאן הוא ה'ויכלו' של התיבה. ויכלו זה הוא הנקרא במדרש פסיקתא חנוכת שמים וארץ, וכן השוו את זה להקמת משכן משה ביום 'כלות' משה. ובמה הוא חנוכת הבית התיבה המקדש אם לא בהדלקת הנרות.

ולפיכך מצינו מיד בסיום פרשת חנוכה הנשיאים את פרשת בהעלותך את הנרות. כנוהג שבעולם שהדלקת האור הוא סוף מעשה בנין הבית שכבר יש בתוכה כסא שולחן מטה והוא מדליק את המנורה לעדות שהוא שורה שם.

התיבה כהקפאת זרע של העולם

ז] אך תיבה זו של נח לא היתה יכולה להיות עולם כמו שהיה העולם בבראשית וכמו שיהיה באופן מתקרב לכך המשכן והמקדש. כי התיבה לא באמת היתה עולם שלם עומד בפני עצמו, ולא היה זה שמחה להיות בתיבה אלא עייפות וכובד לב. כאשר מצינו שאחר המבול היה ציווי וברכה חדשה לנח ובניו לפרות ולרבות ולמלא את הארץ. ולמדנו מכך שלא שימש נח בתיבה. וכך ראוי כי התיבה לא היה עולם באמת אלא כמו הקפאת זרע של העולם. הכניס נח לתוך התיבה אל כל הזרע הנצרך שיהיה אפשר לזרוע ממנו שוב את העולם. מכל החי ומן האדם ואף מן הצמחים כאשר אמרו שמהם נטע כרם. אך בתיבה עצמה לא צמח ולא גדל ולא נולד שום דבר כי התיבה לא היתה מקום חיים באמת אלא מקום פונטנציאל של חיים כמו עובר ופחות מכך, אולי כמו עיבור של עיבור.

ח] ואחר שיצא נח הוצרך לברכה חדשה כאותו ברכה שבירך ה' לאדם הראשון. ולהשלטה חדשה על החיות, הבט נא וראה כי אותו הברכה שנאמר לאדם נובע מכך שנברא אדם בצלמנו כדמותנו, ואותו הדבר של צלם אלהים חזר אלהים לנח ולא בדרך בריאה אלא בדרך של מצוה, אך את דמכם לנפשותיכם אדרוש וגו' כי בצלם אלהים עשה את האדם. הרי זה צלם שני של אחר המבול שתלוי בעשיית האדם שלא לרצוח והוא דמות הצלם הראשון, שם היתה הצלם על ידי עצמו וכאן הוא על ידי מעשה.

העופות מעבירים את הקול מן הגלוי אל ההעלם

ט] אחרי אשר נחה התיבה בחודש השביעי, טרם יצא נח מן התיבה. כאשר היה נמצא בחושך העיבור טרם מצא עוז בנפשו אפילו להסתכל מן החלון לראות מה

היה בארץ עם המבול. כעבור ארבעים יום פתח נח את חלון התיבה. אותה החלון שהוא האור שלו, ביקש לראות אם יש דרך להתחיל את העולם שוב. אך גם אז לא יצא בעצמו לראות מה נמצא על פני הארץ אלא שלח עופות לתור לפניו. וארבעה פעמים שלח עופות פעם אחת את העורב ושלשה פעמים את היונה עד שהסיר נח את מכסה התיבה וידע כי יבשה האר. מעשה זה צריך לעיון גדול לשם מה הוצרך כל הטכסיס הזה של שליחת עופות ולמה לא יביט נח בעיניו או יצא מעט סביב לתיבה במקום מנוחתה ויתור עד איפה יבשה הארץ, ועל כרחק רמז יש בזה (ולענין הפשט באמת איני יודע).

י] הנמצא בעיבור צריך הוא למצוא דרך להיוודע מה נמצא בתוך העולם. אי אפשר להסתפק בכך שכאשר נגיע לשם נדע, כי הרי צריכים אנחנו את העיניים שלנו לדעת בהם. אפילו אברהם אבינו שנאמר לך לך אל הארץ אשר אראך. לפחות הובטח לו אשר אראך. הלך בכח הבטחה כי יגיע אל אותו הראיה שהוא מבקש והפנה אותו בכיון הנכון. אך כאשר נהיה בעיבור ולא נדע בכלל באיזה כיוון לפנות ומה נמצא מעבר אל פתח הרחם כיצד נוכל לצאת בכלל. הבעיה הזו הוא בעיה שורשית בכל העולם כי רוב בני האדם היו שבים בתשובה ויוצאים מן החושך אל האור אילו ידעו את הדרך אליה אילו בא אליהם נביא מבשר ומודיע להם את שנמצא מחוץ לעיבורם. אבל מאחר ולא נודע כלל את הכיוון נלך בה אין אנחנו מעיזים אפילו לפתוח את חלון התיבה כל שכן שאין מעיזים להסיר את מכסה התיבה כל שכן שאין מעיזים לצאת מן התיבה.

יא] התפקיד הזה הוא מה שנקרא קול מבשר. אליהו מלאך הברית המבשר את הגאולה. כי מה טיבו של אליהו הבא לפני בא יום י"י הגדול והנורא, ומה יוסיף לנו ביאתו לבשר את הגואל וכי בשורה אנחנו מבקשים והלא את הגואל עצמו מבקשים אנחנו. המבשר הוא שיש לו סגולה כזו לבטל את המחיצה המפסקת בין ההוה לבין העתיד את המחיצה המפסקת בין העובר בירך אמו ובין העולם, והוא יכול לספר לך להראות לך לרגע את הטוב הנמצא, וברגע שיש לך את בשורת הגאולה ממילא מוכנת הדרך אל הגאולה, כי פתאום יבוא אל היכלו

האדון אשר אתם מבקשים ולא היה לו מעכב אלא חוסר האפשרות לבטא את הדרך כלל.

יב] בתפקיד זה נמצאים העופות. כאשר נאמר עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר. כמו העוף אצל המבול הוא אינו צריך למקום ביבשה לעמוד שם ואינו צריך למים לשוט בתוכו אם כן הוא עובר על כל ההבדל בין המים ובין הארץ. כל ההבדל בין העלם העיבור לבין הגילוי, הוא עף באוויר ומסוגל לעבור מעל פני האדמה ולעוף מלמעלה לראות הקלו המים ולמסור את הבשורה לנח המחכה בתיבתו. כך הוא היונה שנמשלה בה כנסת ישראל נודדת היא מקינה ומעבירה את הבשורות הטובות ממקום שהם גלויים שם אל המקום שהם נסתרים מהם. והיונה מסוגלת לשאת בפיה בשורה יתר על בשורת ביאתה עצמה כמו יונת נח ועלה זית טרף בפיה כמו יונת דואר (ועי' דברינו בפרשת כי תבוא בזוהר חדש שם הארכנו בסוד זה עוד)

העורב והיונה הם דרכי תשובה שונים

יג] פתח רבי פנחס בפרשה זו של שליחת העופות ואמר כל פרשה זו רומזת אל הקב"ה וכנסת ישראל. נח השולח הוא הקב"ה והעורב והיונה הנשלחים הם כנסת ישראל. התיבה רומזת אל מקומם בארץ ישראל והשילוח מן התיבה לכל מיני שילוחים שנשלחו כנסת ישראל בגולה. ביותר עומד רבי פנחס על מילת השיבה פה 'ותשב אליו היונה', וכי מהו תשובה אם לא תשובת כנסת ישראל אל הקב"ה. אם כן עלינו להסתכל בפרשה זו מתוך ענין התשובה שהוא היפך השילוחים ולראות מה יצא לנו ממנה. (והנה ענין זה קצת מנוגד לדרך שפירשנו מקודם לפי הזוהר חדש כי תבא ותיקוני זוהר באופן מתאים יותר לסיפור נח כי השיבה אינו אלא חזרת הבשורה אבל התכלית הוא דווקא יציאה מן התיבה ולדברי ר' פנחס צריך התכלית להיות שיבה אל התיבה. אמנם כד דייקת שפיר תמצא הכל אמת עיין להלן)

יד] ותחילה עלינו לעמוד על מחזוריות שילוחי העופות. ארבעה פעמים נשלחו עופות פעם אחת נשלחה עורב ושלושה פעמים נשלחה היונה. העורב לא רצה

לצאת כלל ולא הצליחה שילוחו. ואילו היונה הלכה בשליחותה והצליחה בשלשה שלבים. ועלינו לעמוד תחילה על ההבדל הזה. במדרשים רבים דנו את העורב לכף חובה ואמרו שחשדו לנח מאשתו, ובכלל נעשה העורב דוגמא לעוף אכזרי שאינו מרחם על בניו, והוא שחור שמסמל רוע ושחרות, ואת כל זה ראו במעשה העורב שלא ביקש לעזור לנח שהצילו מן המבול אלא הלך סביבות התיבה יצוא ושוב. אמנם רבי פנחס לא כן עמו והוא לומד את העורב כמסמל את עיקר דרך התשובה.

טו] אמר רבי פנחס עורב זה דוד המלך שנקרא עורב, ובכמה דרכים למד שדוד הוא העורב. ואמר כי דוד היה מתנהג כעורב הזה שבכל פעם שנשלח מאת הקב"ה היה קורא אליו כבני עורב והיה תולה הכל בחטאו והיה שב בתשובה מיד. ובדרך זו הלכו זרעו בית דוד תמיד. דוד המלך היה כמו האישה שאינה ראויה לגירושין שהוא משלחה וחוזרת. הוא לא ידע דחיה כלל ואם הרגיש בדחיה לא האמין שזה דחיה אלא האמין שזה חטא שהוא יכול לתקן ולחזור ולהתקבל. ויצא יצוא ושוב. ואפילו במקום שלא היה האשמה תלויה בחטאו היה תולה הדבר בו עד שנודע לו בבירור שאינו בחטאו, עד יבשת המים מעל הארץ.

טז] היונה לא נהגה כן אלא בפעמיים הראשונות שבה ובפעם האחרונה לא יספה שוב אליו עוד. דרש רבי פנחס היא כנסת ישראל ששבה מן הגלויות הקודמות ועוד לא שבה בתשובה מגלות אחרון זה. ובאמת אין זה ברור שתשובה זו אפשרית שהרי היא צריכה את תשובת כולם ואחר שנפזרו לארבע כנפות הארץ כיצד תתקיים תשובה זו המאוחדת והרי מגזירת הגלות עצמה היא שלא תוכל להתקיים, וכאשר שאל רבי עקיבא דאין זה ראוי לתלות את הגאולה בתשובה מטעם זה. אמנם רבי אליעזר מצא תירוץ וחזר רבי יוסי וקיים את הענין למדרשו של רבי פנחס ואמר כי היא לא יספה שוב אליו עוד אבל הוא עוד רוצה ומחכה שתשוב. כלומר אע"פ שנראה שמסיבה טובה לא יספה שוב אליו עוד, הרי הוא מבקש לחזור לדרכו של דוד המלך שהוא משלחה ואינו חוזרת, והוא מדייק דיוקים בפסוקים לומר כי דרך התשובה פתוחה אע"פ שאין זה נראה מפורש, כי

כך היא דרכו של דוד המשיח התולה הכל בתשובה ואינו חושב שיש שום חשבון אחר אלא התשובה.

הגלויות הם ניסיונות לראות הקלו המים

[יז] אם העורב הוא דוד יהודה המראה את דרך תשובה הכללית שאינה מתחשבת בשום דבר אחר. ואם נרצה להעמיד לפי סדר גלויות נוכל לומר הוא גלות מצרים שממנה שבו ישראל על כרחם. הרי היונה מרמז את שליחת כנסת ישראל לשלשת הגלויות הבאים, וסדרי שיבתה מהם. ולפי דרכנו נראה כי כל שילוחים אלה מטרה טובה יש להם כמו יציאת היונה מן התיבה כי כנסת ישראל גולה לא כעונש בלבד שצריך לחזור אל הדבר כדעת דוד המלך, אלא כדברי ר' פנחס 'רצה הקב"ה לנסות את ישראל'. כלומר יש בזה שליחות מאת נח שהוא הקב"ה בדוגמא זו ובאמת כל שילוח הגלות הם ניסיונותיו של הקב"ה לברר הקלו המים מעל הארץ, ה' משמים השקיף היש משכיל דורש את אלהים. כמו וישקף אבימלך בעד החלון מסתכל נח מחלון התיבה ורוצה לדעת אם הוא יכול להשרות שכינתו בעולם. ולצורך זה אין הוא יכול להסתכל בעצמו שכך הוא כל סדר העולם ששלח את יהודה להורות לפניו וישלח יעקב מלאכים לפניו שולח הוא את שליחיו והוא היונה כנסת ישראל לדעת הקלו המים.

[יח] שלח את היונה בפעם הראשונה אחר שהיתה אצלו בתיבה בבית ראשון, ושלחה למענו בבלה. היונה היא כנסת ישראל אך היא מלאכיות השכינה ההולכת עמהם והקב"ה מחכה והשיבני דבר שלום אחיך ושלום הצאן. אך גלות בבל לא הצליחה. לא עמדו ישראל בניסיון כלומר לא פעלו ולא שבו בבשורה טובה ולא היתה עליה שניה כראוי כמו שאמרו ז"ל כה אמר ה' למשיחו לכורש קובל אני עליך וכו'. ולא מצאה היונה מנוח לכף רגליה כמו שנאמר בפירוש בתורה ובגוים ההם לא תרגיע ולא תמצא מנוח לכף רגלך. והוא מדבר על גלות בבל שלא נחו בו ישראל וממילא לא יכלו לקיים את השליחות ולהשיבו דבר כראוי, אלא שבו אליו בתשובה אל התיבה. פשט נח את ידו והשיב את היונה אל התיבה ובנה את

הבית השני להגן עליה בינתיים והוא עדיין יושב ומצפה לראות הקלו המים היוכל להביא את הבשורה האמיתית כי זו לא היתה בשורה. (והיינו כידוע שבית שני לא היתה גאולה שלמה כי לא פעלו את שהיו צריכים בגלות והיתה גאולה פורתא בלבד בעבודתנו)

יט] אזר נח אומץ ויחל עוד שבעת ימים ויסף שלח את היונה מן התיבה. (מהו שבעת ימים זה? הוא הגעתה עד המידה השביעית נצח שבו התיבה ומשם ואילך שילוח ההוד כדברי תיקוני זוהר) והוא גלות מלכות יון. וגלות זו היתה קשה להם מאד שכך נאמר ותבא אליו היונה לעת ערב. ערב רומז לחשכת הגלות כמאמר חושך זה יון חשכה זה יון. וכן נאמר אוי לנו כי פנה יום כי נטו צללי ערב ודרך הזוהר לדרוש פסוק זה תמיד על התגברות הגבורות והקושי בשעת הערב של יצחק. והיא ערב במיוחד על הריגת צדיקים שבה כי הצדיקים מאירים לנו כשמש וכאשר הם איתנו כמו אין גלות כלל אך בגלות יון נתמעטו הצדיקים ונהרגו כידוע בסיפורי הזמן ההוא והיתה עת ערב.

התעוררות רוח הכהנים מצד עצמם

כ] באותה עת ערב באה אליו היונה והנה עלה זית טרף בפיה. מתוך אותה הדחק העיר הקב"ה את רוח הכהנים, כמו שנאמר ועוררתי בניך ציון על בניך יון. והתעוררות רוחם היתה לכנפי היונה המביאה בפיה עלה זית, ומן הזית הזה עשו שמן זית ובו הדליקו את המנורה. אמרו במדרש תצוה למה מדליקים המנורה בשמן זית לפי שאותו לגיון שהוא העלה זית לא מרד בהקב"ה בדור המבול. היא הביאה אורה לעולם בדור המבול תבוא ותאיר לפניו. עלה זית זה הוא התעוררות רוח הכהנים. עבר עליהם רוח קנאה וקנאו לציון. התעוררות רוח זה לא מאלוי היה כמעשה בראשית אלא מתוך רוח הכהנים. ובזכותה נשארה פליטת יהודה קיימת.

כא] והרי זה כנח שביקש ממנו הקב"ה לעורר את רוח העולם מעצמו בבנין התיבה ובשילוח עופות. ואחר שעשה את כל המעשה הזה ויאמר ה' לנח צא מן התיבה. לא הודיעו הקב"ה בתחילה לצאת אלא אחר שעורר את מידותיו מלמטה

שכך הוא הסדר תמיד דלית אתערותא דלעילא עד דאתער לתתא. וזה הדבר הוא חזרת היונה לעת ערב ועלה זית בפיה. וכך אנחנו מדליקים את הנרות לעת ערב ועלה זית בפיה בפתח בתינו. לומר לך ירדנו אל גלות יון והבאנו לך מכתב משם הוא שמן זית שלנו שהוצאנו וכתשנו והדלקנו בה ואף אתה עוררת את אורך עלינו והדליקו בו שמונת ימים.

כב] מהו העלה הזית. מפרש הזוהר בפרשת שלח דוד המלך הוא זית רענן בבית אלהים. עלה זית הוא פריו שלו משיח בן דוד. וראה שם תיאור יציאת היונה ועלה זית בפיה מן המגדל שהוא כתר מלך המשיח העומד בראשו מטי ולא מטי על ידי כנפי היונה.

מקורות לימוד לחנוכה מזוהר וספרי קבלה

זוהר

(וציונים למפרשים והשוואות)

חנוכה ופורים בקומת המועדים

- אלה מועדי הויה – תיקוני זוהר חדש מרגליות דף צ"ג טור ג'. מתוק מדבש דף נח, ב, ובדפוסים אחרים דף קי"ג. אור יקר תיקוני זוהר חלק א סימן א – ג.
- מצוין אליו שער הכוונות סוף דרוש חנוכה בשם 'תיקוני זוהר כתיבת יד'.

חנוכה בהוד של עשרה מיני נגינה

- תמינאה בהודאה – תיקוני זוהר תיקון י"ג. מרגליות דף כח, ב – כט, א. אור יקר תיקוני זוהר חלק ד' תיקון י"ב בבא מציעא שער ב' סימן ו'.

מצוות הדלקת נר חנוכה

- כי כל ביתה לבוש שנים חנוכה ומזוזה – זוהר פרשת ויחי חלק א' דף רלח עמוד ב, אור יקר ויחי סימן ט"ז.

ארבע מלכויות ומלכות יון

- רמז ארבע מלכויות בפסוק פרה אדומה ואשר אין בה מום הוא יון – זוהר כרך ב (שמות) פרשת פקודי דף רלז עמוד א
- רמז ארבע מלכויות במרכבת יחזקאל ונוגה הוא יון – זוהר חדש כרך א (תורה) פרשת יתרו דף סג עמוד ב

מלחמות החשמונאים

- והנה עלה זית טרף בפיה – זוהר חדש מרגליות ד, כ"ג טור ג', בדפוסים אחרים דף לט עמוד ב.

- מלחמות מלכות יון במצב ימי בית שני – פרשת שמות חלק ב דף ט עמוד ב.
- קטרוג הערלה בבית שני ושמירת הכהנים – היכלות פקודי דף רנח עמוד א.
- סוד מכב"י – תיקוני זוהר חדש מרגליות דף צה טור ג. אור יקר תיקוני זוהר חלק א שער א סימן י"ג

ותקע כף ירך יעקב

- (ענין זה נתקשר אל חנוכה בדרוש האריז"ל המובא בפרי עץ חיים שקישר ענין שמואל המובא בזוהר בראשית אל החשמונאים).
- פרשת וישלח חלק א דף קסו, א "רבי אלעזר אמר" (וע"ע דף קעא, א וקעז, ב ושאר הרחבת הדרושים סביב זה בפרשת וישלח)
 - פרשת בראשית חלק א דף כא עמוד ב
 - פרדס רמונים שער י"ז שער ירך יעקב ועי' פלח הרימון שם
 - אילימה מעין החמישי תמר ד (ציין רמ"ע וצריך לחפש במהדורה החדשה)
 - שער מאמרי רשב"י בראשית דף כ"א (ויש עוד מקומות רבים בדרושי האריז"ל על פגם ההוד והנצח)

סוד יחוד הנר

- מאן דבעי למנדע רזא דיחודא יסתכל בשלהובא – זוהר חלק א דף נ עמוד ב'.
- יחוד השלהבת לאריז"ל – ספר הליקוטים שיר השירים וסודר בסידורי רש"ש לחנוכה

קבלת ראשונים

שערי אורה שער ח' ד"ה אבל שמונת ימי חנוכה

אור זרוע לרבי דוד בן יהודה החסיד דף נז עמוד א פירוש תפילות חנוכה

שושן סודות אות תק"ו ענין נר שבת ונר חנוכה

[כד הקמת ערך נר חנוכה](#) (אינו ממש קבלה)

בית יוסף

מגיד מישרים פרשת מקץ סוד החשמונאים וחנוכה

מגיד מישרים פרשת ויקהל ימי החנוכה לא יהיו נבטלים

רמ"ק

סדר עמידת חנוכה בקומת המועדים

(רמ"ק סידר את כללות המועדים עם חנוכה ופורים פעמים רבות ושורש כולם מתיקוני זוהר חדש למעלה עיי"ש באור יקר, אציין מקורות כלליים והמיוחד בהם)

- פסח חסד סוכות גבורה שבועות ת"ת חנוכה ופורים נצח והוד ראש חדש יסוד, שמיני עצרת מלכות, יום כיפור בינה – סידור תפלה למשה וביום שמחתכם, אור יקר תיקוני זוהר ו' עמ' רצ, תיקוני זוהר חלק ה עמ' י"ט, אמור סימן ,
- סוכות יסוד ראש השנה גבורה חנוכה נצח פורים הוד – הקדמת שיעור קומה עמ' נד, שיעור קומה ערך זמן, תיקוני זוהר חלק ו' עמ' רפ"ט.
- חנוכה בנצח ופורים בהוד או להיפך וסוד יין ושמן – אור יקר תיקוני זוהר חלק א עמ' יב
- חנוכה ופורים נקודת חיריק ושורוק – תיקוני זוהר חלק ה עמ' י"ט.
- ג' רגלים הם עליונים וחנוכה פורים ר"ח תחתונים – פרשת אמור עמ' קל"ט
- המלכות עושה את כל המועדים ע"י ספירות הללו – אור יקר חלק ח' עמ' נד.

שיעורים בספר הזוהר על התורה – הרב יצחק לאווי | חנוכה תשפ"א | 29

- זיווג תקופת טבת בפני נשר ושם חנוכה ופורים – אור יקר חלק ח' עמ' ס"ד
- חנוכה ופורים בנצח והוד – תיקוני זוהר חלק ה' עמק מ
- יחוד חנוכה ופורים בנצח והוד – תיקוני זוהר אור יקר חלק ו' עמ' ר"צ.

סודות ענייני חנוכה

מעלין בקודש ואין מורידין ופרי החג – תיקוני זוהר חלק ב' עמ' קפ"ד.

שתכלה רגל מן השוק – אור יקר שלח סימן א

אריז"ל

כל כתבי האריז"ל לחנוכה לוקטו וסודרו יפה בספר [כתבי האריז"ל המבואר חנוכה](#) הוצאת פתחו של היכל.

- [שער הכוונות דרוש חנוכה](#) | [שער הכוונות חנוכה מסודר עם כותרות ללימוד](#)
- [פרי עץ חיים שער ר"ח חנוכה ופורים פרק ד'](#)
- מחברת הקודש שער החנוכה
- נהר שלום דף מ' עמוד א (הוא כוונה נוספת מהאריז"ל)
- [סידור הרש"ש נקודות הכסף כוונות חנוכה](#)

מפרשים

קהלת יעקב ערך חנוכה (יש שם תוספות חשובות בשם הרבי מלובלין והמגיד מקוזניץ בסוד חנוך מט"ט)

רמח"ל

דרך ה' חלק ד' פרק ח' אות ג ענין חנוכה ופורים

קיצור הכוונות ענין חנוכה